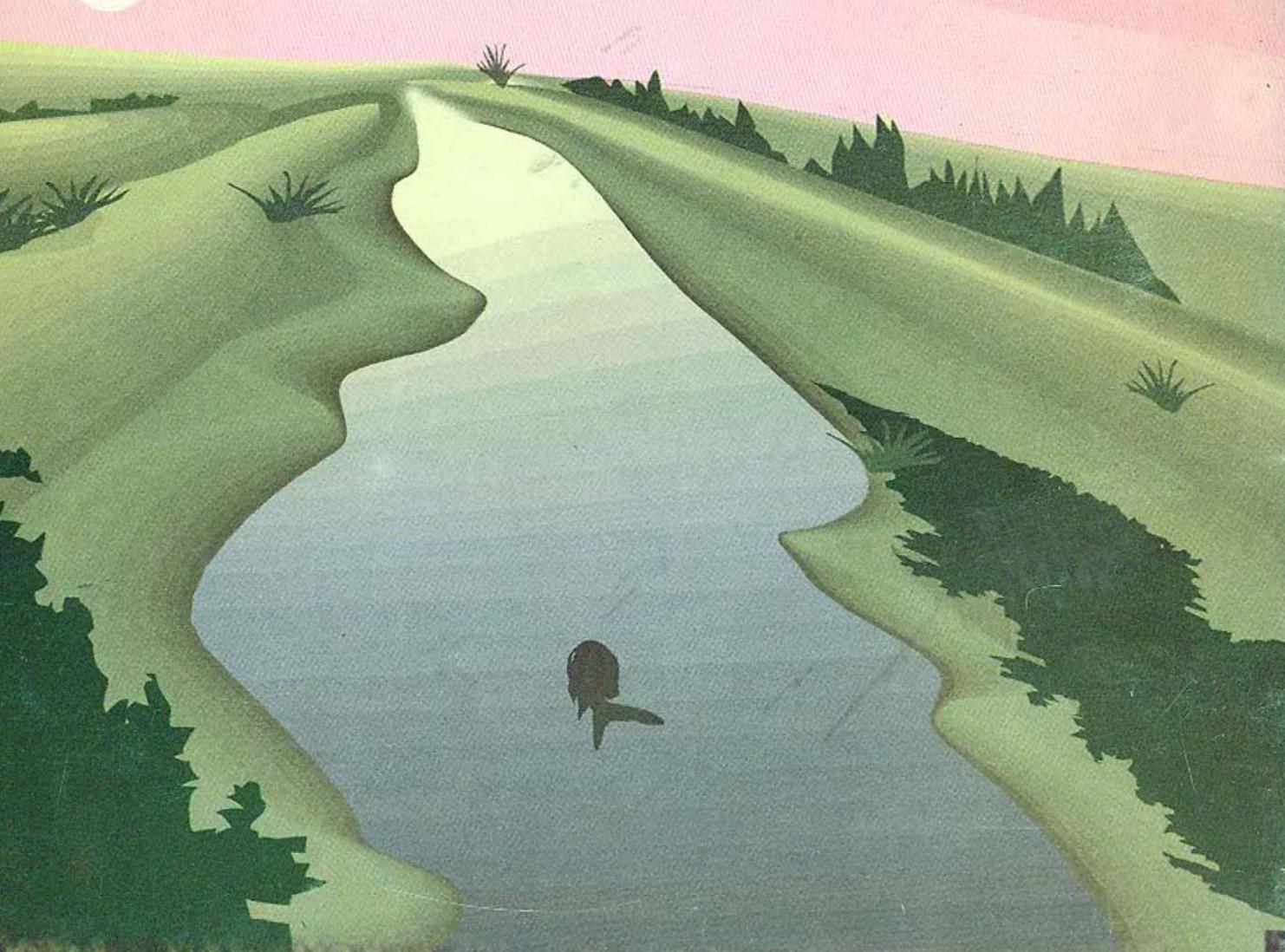

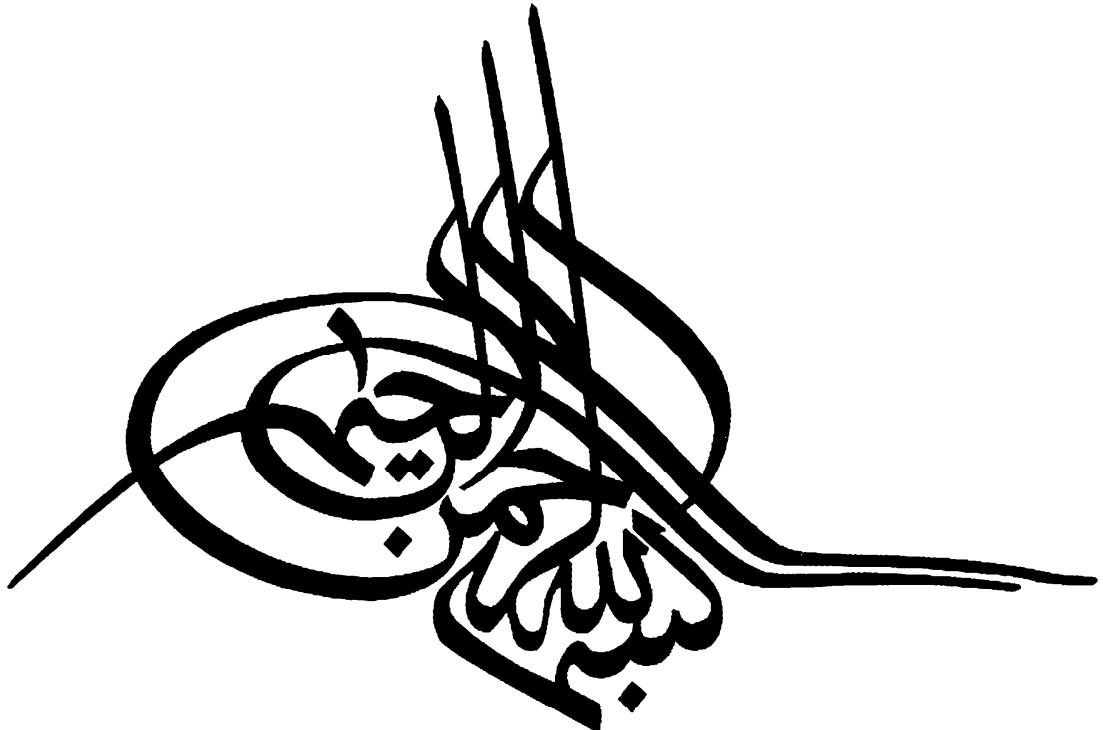
خیر دا جا قارا باليق

ماہی سیاہ کوچولو

اثر: صمد بهرنگی

شاعیر: امام ویردی سامانی (ایمان)

بئله ليكله بوكتابين عرصه يه گلمه سينده بوتون امه يي كئچن اينسانلارا
اوجومله دن دكتر حسین شرقی ، سیاوش مددی ، بیژن فولادپور
مرتضی صفرپور ، سعید قلی زاده و ائل اوغلو - يا
درین تشكور ائديرم .

خیرداجا قارابالیق = ماهی سیاه کوچولو / اثر صمد
بهرنگی : شاعر اما مویردی سامانی (ایمان) . -
تبریز : اما مویردی سامانی، ۱۳۸۳ .

۴۶ ص. : مصور (رنگی).

شابلک : ۹ - ۵۱۱ - ۰۶ - ۹۶۴

فهرستنویسی براساس اطلاعات فیپا . ترکی .

گروه سنی : ب، ج.

۱. شعر ترکی. الف. بهرنگی، صمد، ۱۳۱۸ - ۱۳۴۷ .

ب. سامانی: امامویردی، ۱۳۲۵ -

۱۵۶

طراح سید وحید فاطمی

۱۵۶۷۶ - ۸۳ - ۱۵۶

کتابخانه ملی ایران

شناسنامه

نام کتاب : خیرداجا قارابالیق (ماهی سیاه کوچولو)

اثر : صمد بهرنگی

شاعر : امامویردی سامانی (ایمان)

طراح : سید وحید فاطمی

طراح جلد : حمیدرضا اسماعیلی

ناشر : مؤلف

سال : ۱۳۸۳ تهران

چاپخانه : نوآوران

ناظر لیتوگرافی و چاپ : بهرنگ

قیمت : ۴۰۰۰ ریال

صحافی : معین

تیراژ : ۲۰۰۰

ISBN : 964 - 06 - 5110 - 9
شابلک : ۹ - ۱ - ۵۱۱ - ۰ - ۹۶۴

باشلانیش:

سلام او شاقلار.

آدیم «سامان سامانی» دیر. دو غما يور دوم «کلیبر» گونئی آذربایجانین
گؤزه ل شهر لریندن بیریدیر.

اون بیر ياشيم وار. ٥ - جى كيلاسدا او خويورام.

من درس و مشقىمي او خويوب يازاندان سونرا او شاقلار اوچون يازيلان ناغيل
كىتابلارى او خويaram بو او خوماقدا «خير داجا قارا باليق» كىتابىلە تانىش اول دوم.

يازانى «صمد بهرنگى» دير. مين اوچ يوز اون سككىز اينجى ايلده (١٣١٨)
تبريز شهرىنин «چرناب» محللە سىنده دونيا يايى گەلىپ درس او خوياندان
سونرا معلم اولوب تبريزين كندلە رينده درس وئرمە يە باشلايىب وا شاقلارارا اوچون
ماراقلى ناغيل كىتابلارى يازىدىر. كىتابلارىندان بيرى «خير داجا قارا باليق»
ناغيليدىركى چك و اسلواكى و ايتالىادا جايىزه آلىپ و نئچە دونيا دىللە رينه
ترجمە اولوب دور. من دە بو كىتابى او خوياندان سونرا اۆز آتمadan اىستە ديم
ناغيلى توركى دىلىنده شعرە كۈچورسون.

خیرداجا قارا باليق

صمد بھرنگى، مىن اوج يوز قىرخ يئددىنجى اىلىين شەرىيور آيىنин اوں يئددىنجى گونوندە (۱۳۴۷/۶/۱۷) «آراز» چايىندا بوغولوب و تبرىزىن «امامىه» قېرىستانىندا تورپاغا تاپشىرىلىپ. روحۇ شاد، يولو گئدرلى اولسۇن ناغىلىيندابالاجاباليق دَنىزدە ياشاماغى بوتون بالىقلارين حاققى بىلىپ اونا گۈرە دە ايستە بىر كى، اۆزون دَنىزه يئتىرسىن. بويول دا باليق اودان قوشلارى و خيردا دوغraiyan، «موشار» بالىقلارى تانىب دوشۇنوركى، ياراقسىز دَنىزه چاتماق مومكۇن دئىيل. يعنى اگر «كَرْتَنْ كِهْلَه» اونا پىچاق وئرمەسەيدى هئچ واخت دَنىزه چاتابىلمىزدى. او زامانىن ياراغى پىچاغىميش؛ ايندى زامان دە بىشىب داها پىچاق ياراق سايىلمىر. آما بوزاماندا اولكەنلى قوروپىوب، ياغى اوْنوندە دوروب حاققا آل تاپماق اوچون يئنى ياراقلارى دوزلتمك گەرك دى، اونلارين آشىلانماسى درس او خويوب يئنى علم لەرى اويرنەتكىدىر. سون سؤز او لاراق بوتون آنا يوردون سئوپىب درس او خوييان او شاقلاڭار اوچون او زون عئمور و اوغورلار دىلە بىرم.

سامان سامانى: مىن اوج يوز سكىسن اىكىنچى اىلىين دئى آىي (۱۳۸۲).

خیردا جا قارا باليق

خیردا جا قارا باليق

خیردا قارا باليقدان

اوْنۇ سئوھەن خالىقدان

«ايىمان» نە لر آنلاادىر

خان آرازى دانلاادىر

چونكى آراز خان اوْلوب

صمدلە قان قان اوْلوب

نقل دی فرهنگی دن

صمدِ بہرنگی دن

***

قوجا باليق چيلله ده

گئجه اوژون پيلله ده

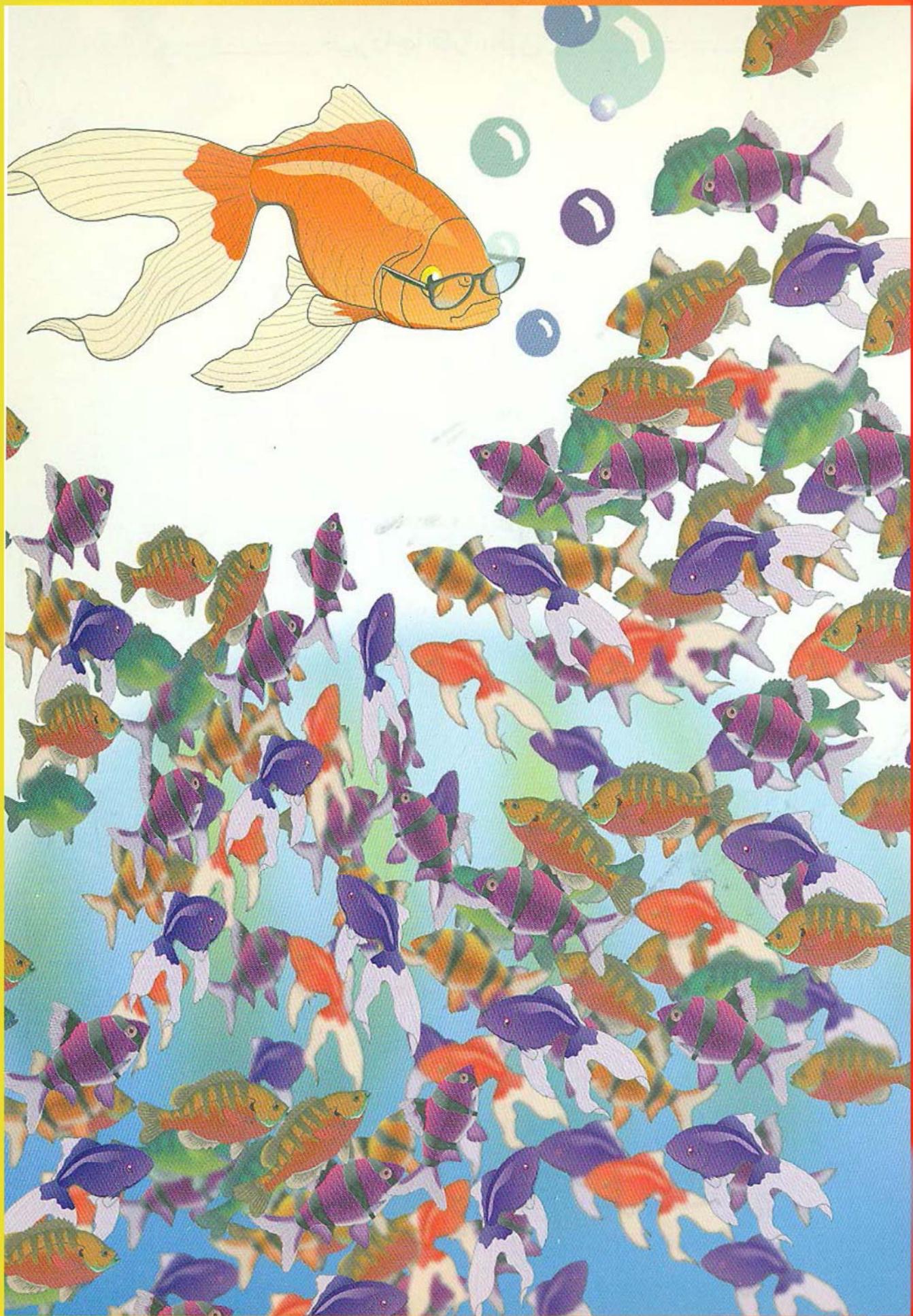
ييغيب کؤنول هوسيں

اوں ايکی مين نه وہ سين

آچدی اوژون بير ناغيل

درکينه حئiran عاغيل

***

خیردا قارا بير باليق

هر او مودو تک خاليق

دار سويو آز آرخدا

داشلى داياز آرخدا

آنا سيله ياشيردى

داش دەريسين قاشيردى

***

سۇروشدو بىر گون آنا

بو آرخ آخر بىر يانا؟

***

جاواب آلدى نئيليسن

يۇخسا أجل ھئيليسن

***

آخر دەرین چايلا را

دالغا وورورھايلا را

DAG دەرەدن آتلانير

ڏنېز لەرە قاتلانير

***

خير دالارين واي يئرى

چەكىل بو سۈزىن گئرى

كيمسه آيىلدىب سەنى

ائىلە يە سۇنسۇز مەنى

***

دئدى اوجا كاماليم

كؤنول آرزيم آماليم

آرخيدا قالماز اوجا

سن كيمي اولسون قوجا

گەرك بوجاغى آتام

اوزوب دَنِيزه چاتام

***

قۇرخوب آنا باغيردى

قوئشوارى چاغيردى

دئدى هاييم آنلاين

گەلين بونو دانلاين

***

گۈرون نەدن سؤىلە يېر

يايىلمادان سؤىلە يېر

خيردا آرخى بە يە ن مير

دارلىغا باش آيە ن مير

آغزا سىغىنماز تىكە

سۇزىلەرى باشدان يئىكە

***

گىلدى قۇنىشوار سە سە

قۇرخولو آسە آسە

سۇرۇشدور آى قارا

سۇىلە گئدىرسن ھارا؟

***

دئدى دەرین چايلا را

با خام گونه آيلا را

كۈلگە دئىيل قارانلىق

چۈخدا دئىيل اوپانلىق

***

چىغىر دىلار كىس سەسىن

خىردا سان آز سو بەسىن

يۇخسا دئىيرىن ووراق

قولاقلارين دا بوراق

***

آنا دئدى وورماين

ترس او زونه دورماين

بوراخين اوزباشينا

بلكه دولا ياشينا

آى گونو باشدان آتا

باشينى بيزلن قاتا

***

آغلادى آرزيم بالا

باشيوى سالما قالا

تانرى چەكىب هر ايزي

خيردا يارادىب بىزى

ڏنڍر لردہ کو سه وار

ساقالار دا کیسہ وار

تور، تهله قورموش دا وار

بالیق او دان قوش دا وار

گه زیر خیر دا دالینجا

دؤیمور بیری قالینجا

گل آناوی یاسلاما

او زون دارا آسلاما

***

دئدى سىخما جانىمى

آرخ آزادىير قانىمى

آناسۇنون آيىلدار

وارلىغىنى سايىلدار

گل بالاوا اورەك وئر

يۇلا سالىب دىلەك وئر

***

دئدى فەرى اوز گولن

آز دۇداغىن بوز گولن

يۇللارين ھاموار اوْلا

تانرى سەنه يار اوْلا

دوْسلىرى ال چالدىلار

اوْنو يۇلا سالدىلار

يير قالادى آل قولون

تو تدو دَنِيزلر يوْلون

آرخى دُولاندى سوْلا

دو شدو يئنيش بير يوْلا

گؤردو دهرين يارليغان

خير داني دوشجك بوغان

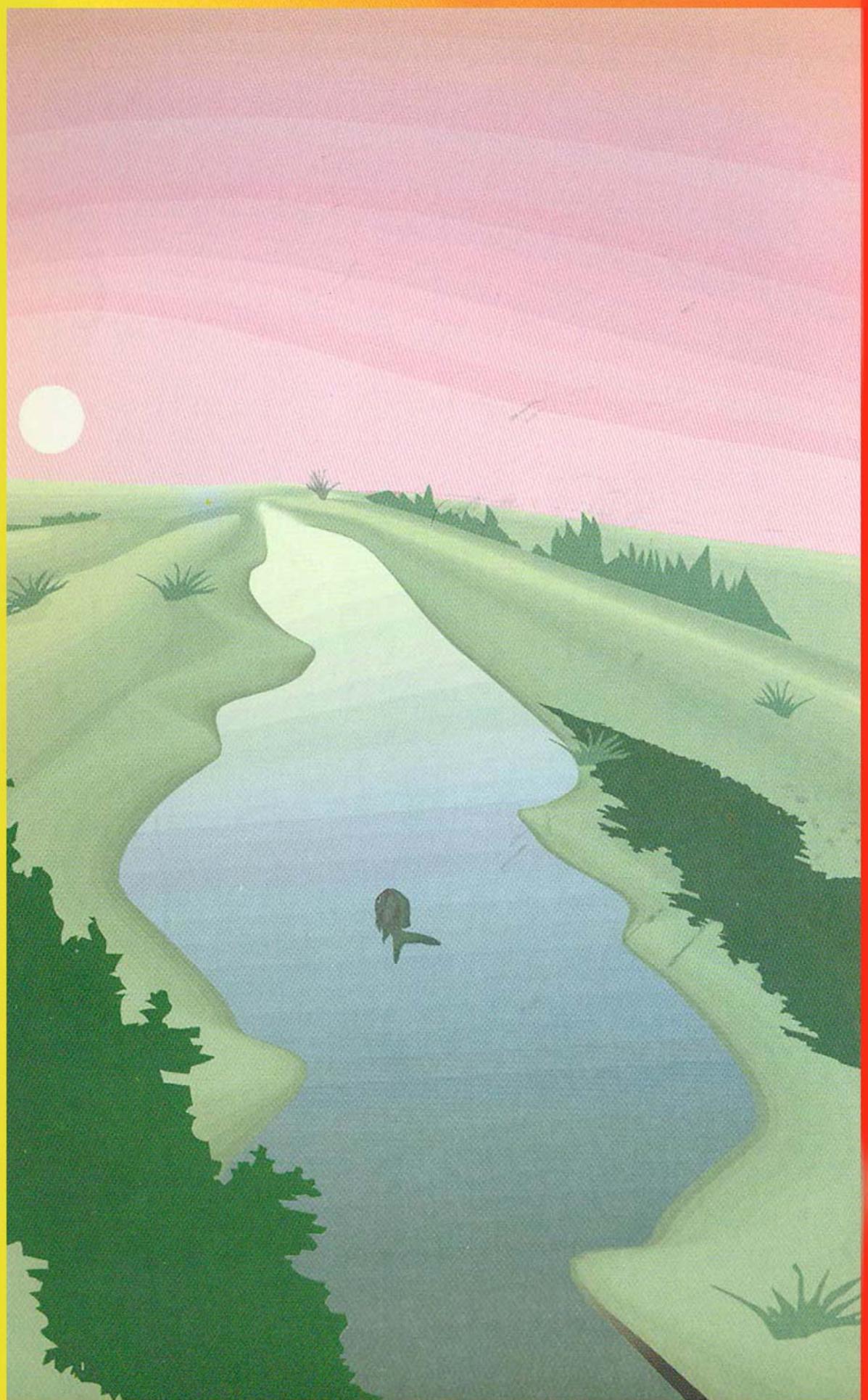
***

تانرى مَدد سسله دى

حاق شافا سين بسله دى

آتدى اوْنو بير چؤله

سو ايچره دُلموش گؤله

اُرتاسى اور مانلى باغ

دؤوره سى يارغانلى داغ

وار باليق هر رنگدە

يسوخ قارا بير رنگدە

***

تا قارانى گئر دولر

دؤوره سينى هئر دولر

سوئر دولا اصلين نه دى

آى قارا نسلين نه دى؟

***

دئدى باليقدى أصليم

باغرى يارىقدى نسليم

ياشىر دوزاخ اىچىنده

قارانلىق آرخ اىچىنده

***

يۇخدو گونشدن اثر

كؤلگە آمانىن كَسر

قارالما سين نئيله سين

يۇخ ائشىدن هئيله سين

***

گەركى بۇ سۈزلەرى

اورەك ياخان كۈزلەرى

ذَيْزَلَهْ رَه يَتَّيِّرَمْ

نسلى ساناگە تىرم

خياليني بو^لدولر

قاس قاس او^نا^كو^لدولر

دئ^ديلر آز بو ايشدن

جان آز ديران^كيريشدن

ساققا هاچان سؤز قانار

خير داي^ا قلبي يانار

***

ديمد^يي وارد^ي نيزه

هؤلا قوشور دَنيزه

***

موشار باليق وار كه سن

اوْنوندە شاهمار آسن

گۈرجىك اوْنۇ قورباغا

قويلور اوْزۇن تۈرپاغا

سوفرابالىقلار تانى

عاغلا سىغىنماز سانى

بورگەله يىر بىزىلەرى

بىر لىك اودار سىزىلەرى

***

دئدى گەركىدىر گىندەم

نسلىمى والا ائدەم

***

گرتن کله آنلاadi

گولن لھری دانلاadi

داشین آلتینا گیردی

ایتی یاپراگی قیردی

***

یونوب پیچاق ائیله دی

وئریب اوْنا هئیله دی

دئدی یاراغین ائیله

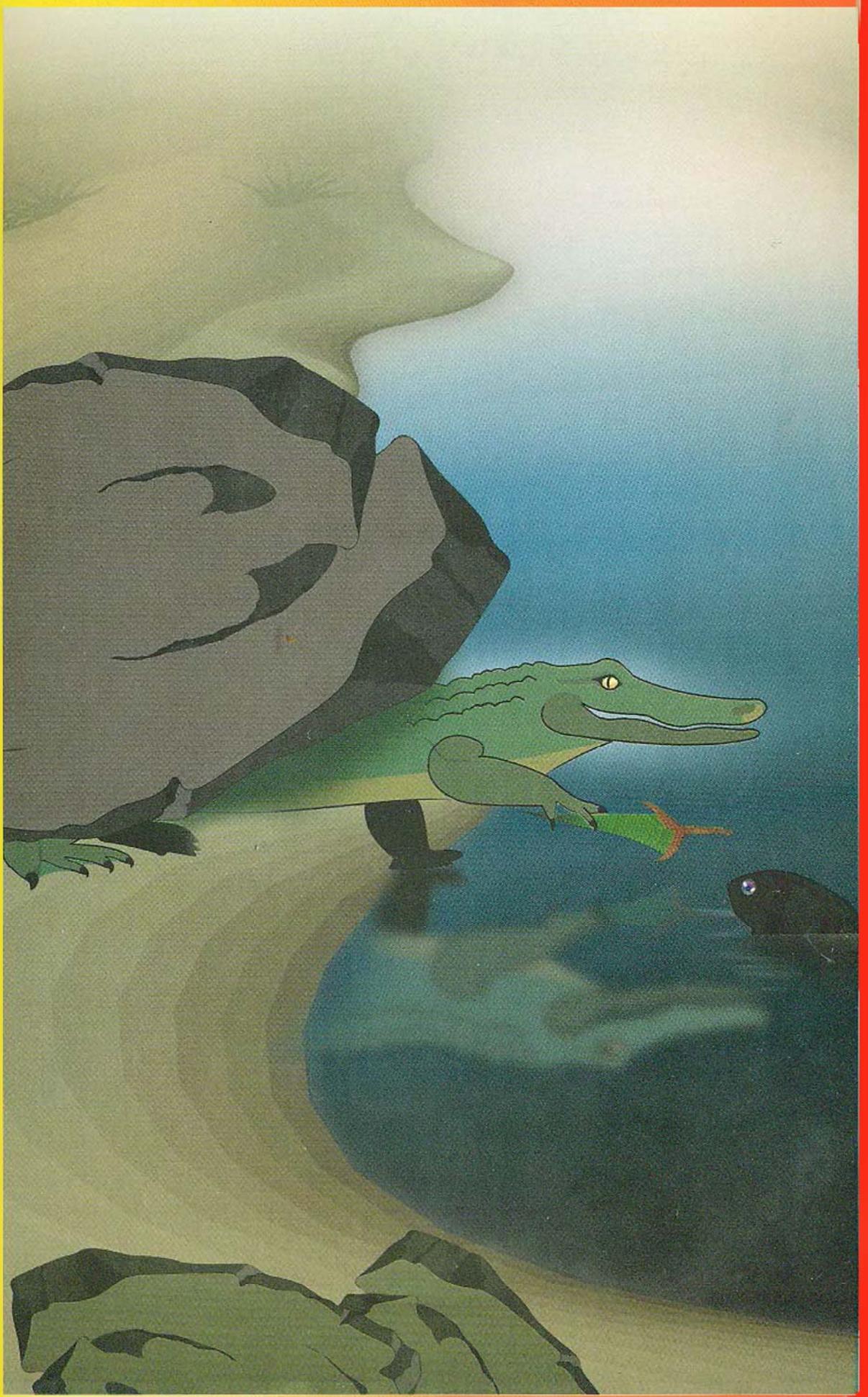
کیم سه نی او دسا پئیله

ساققا کیمی زوربا وار

بؤغازیندا توزبا وار

گؤیده دَنیزده گه زیر

خیردا یئمکدن بھ زیر

گئت سَفَرِين خوش اوْلسون

صفالارا توش اوْلسون

***

پىچاغى آلدى اوْندان

يۇلۇن باشلادى سوْندان

***

نىچە خىردا باليقلار

اۋزو كىمى يازىقلار

اوزوب اوْنا چاتدىلار

گؤلۇن داشىن آتدىلار

***

يئتىشىدىلر بىر چايا

آرزىلار آزدى وايا

***

گاهدان هاوا قارالدى

فاصله لر دارالدى

گؤيلر دومانلىق اولدو

سۇلار بولانلىق اولدو

***

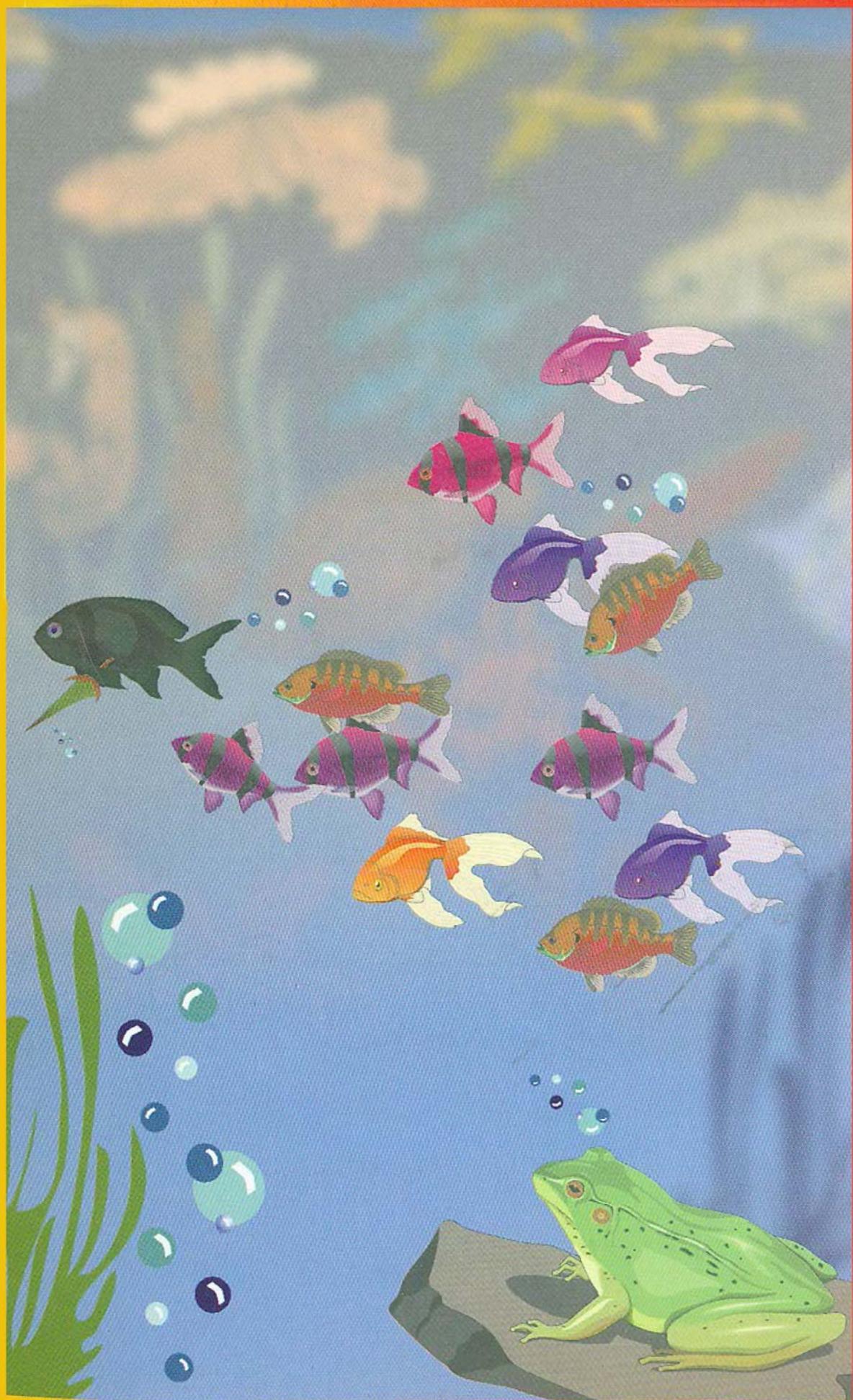
دئدله نه يئردىر بورا

بىنzechرى واردىر تۈرا

ساققا دئدى دامداسىز

ائىل لىيە تۈر بامداسىز

***

خیردالار آنلاشدیلار

زار ايله بانلاشديلار

يالوارديلار آ ساققا

بيزى باغيشلا حاققا

قارا بيزي آزديريپ

آلти اوجا يازديريپ

دنىز بؤيوكلرین دى

آخدا بيزه دهرين دى

اولسا كيچикدن خطما

بؤيوكلر ائيلر عطا

***

ساققا دئدى اگر سىز

شفاعت ايسته يير سىز

وفالاريز بو لدورون

او قارانى اولدورون

من ده كېچيم قانىزدان

آل گؤتۈرم جانىزدان

سۈزۈم بودور والسلام

دانيشمايىن باش كلام

يوخسا جانىز قاشلارام

آناز گۈزۈن ياشلارام

قوْنوشدولار نئيله يك

دوستو، نه جور پئيله يك

***

قارا دئدى يان دئيير

پىچاغما هذيان دئيير

اينانما يير سيز دورون

منى يالاندان وورون

دوشوم اؤلوم حاليينا

سيز باخين احوالينا

***

قورقولارين قوردولار

يالان اوْنۇ ووردولار

دئدىيلر آلدىق جانىن

دؤيدوک آخىددىق قانىن

***

ساققا شرطى اوْنود دو

اوْنلارى بىرلىك اوْددو

***

قارا پىچاقلا دوردو

چەكىب بؤىنونا ووردو

خارال بؤىنۇ سؤكولدو

قانى سويا تؤكولدو

***

زۇر بالار اوزدن گئدیب

قاچماغى تعbir ائدیب

خیردايا باش آيديلر

اۋزلهرينه دېديلر

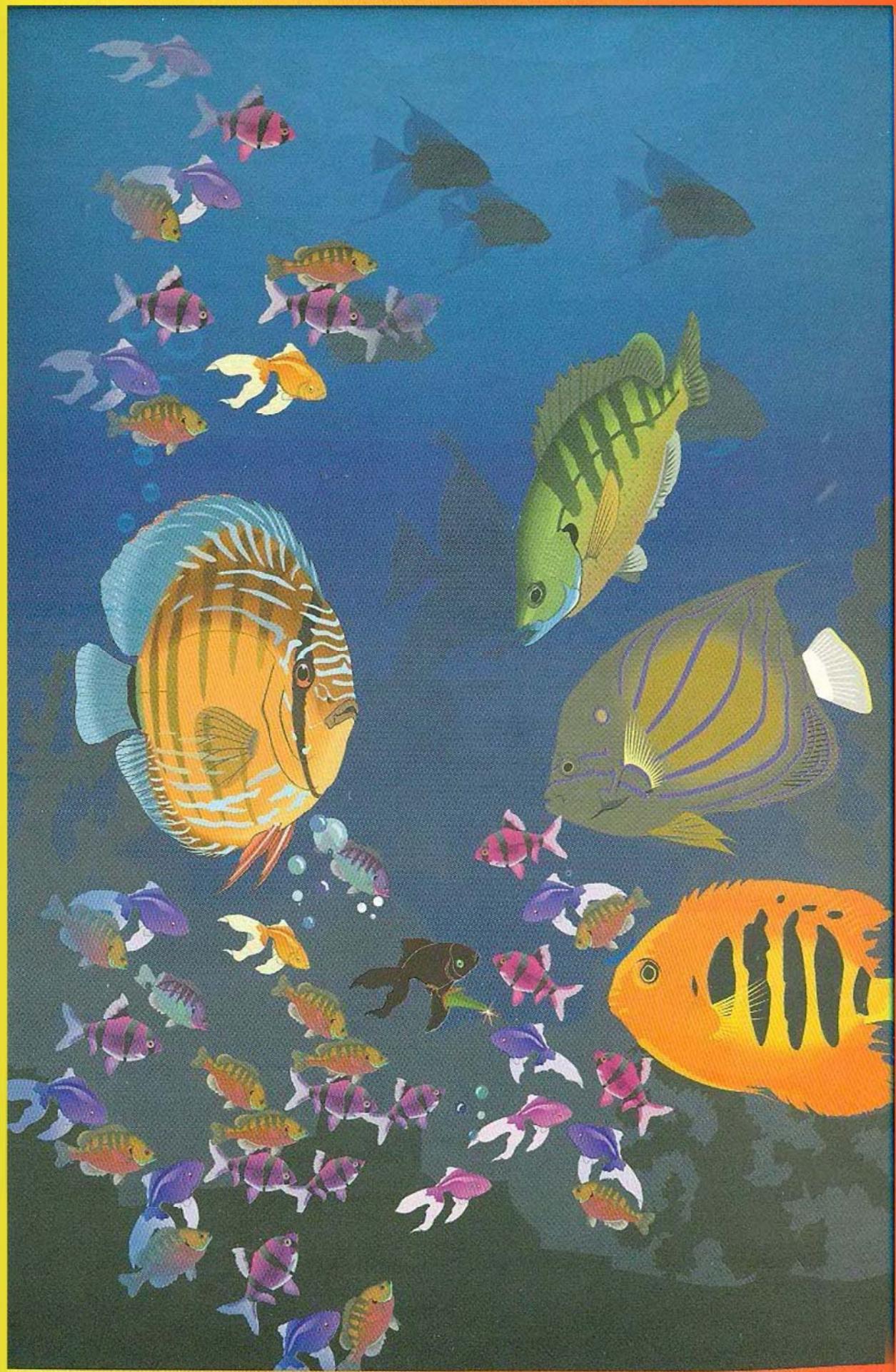
***

قارا قۇرخونو آتدى

اوزوب دَنیزه چاتدى

گۈردو دَنیزده سويو

بىللى دئييل آن بؤيو

ائىل گووهنىب ياشينا

يىغىشدىلار باشينا

اوزوب ماراقلاندىلار

سوزوب ياراقلاندىلار

***

سۇرۇشدو سۇيداشلاريم

كامالى بۇيداشلاريم

اولار دەنئىيزى گەزم

ائىللەرين حالىن سەزم

***

سۇيىلە دىكىلر گۈزگىلىن

ائىللەريوی سەزگىلىن

تک د نیزی او زوردو

آلچاق او جا سوزوردو

بیر آیری باليق او دان

او نو گؤتوردو سودان

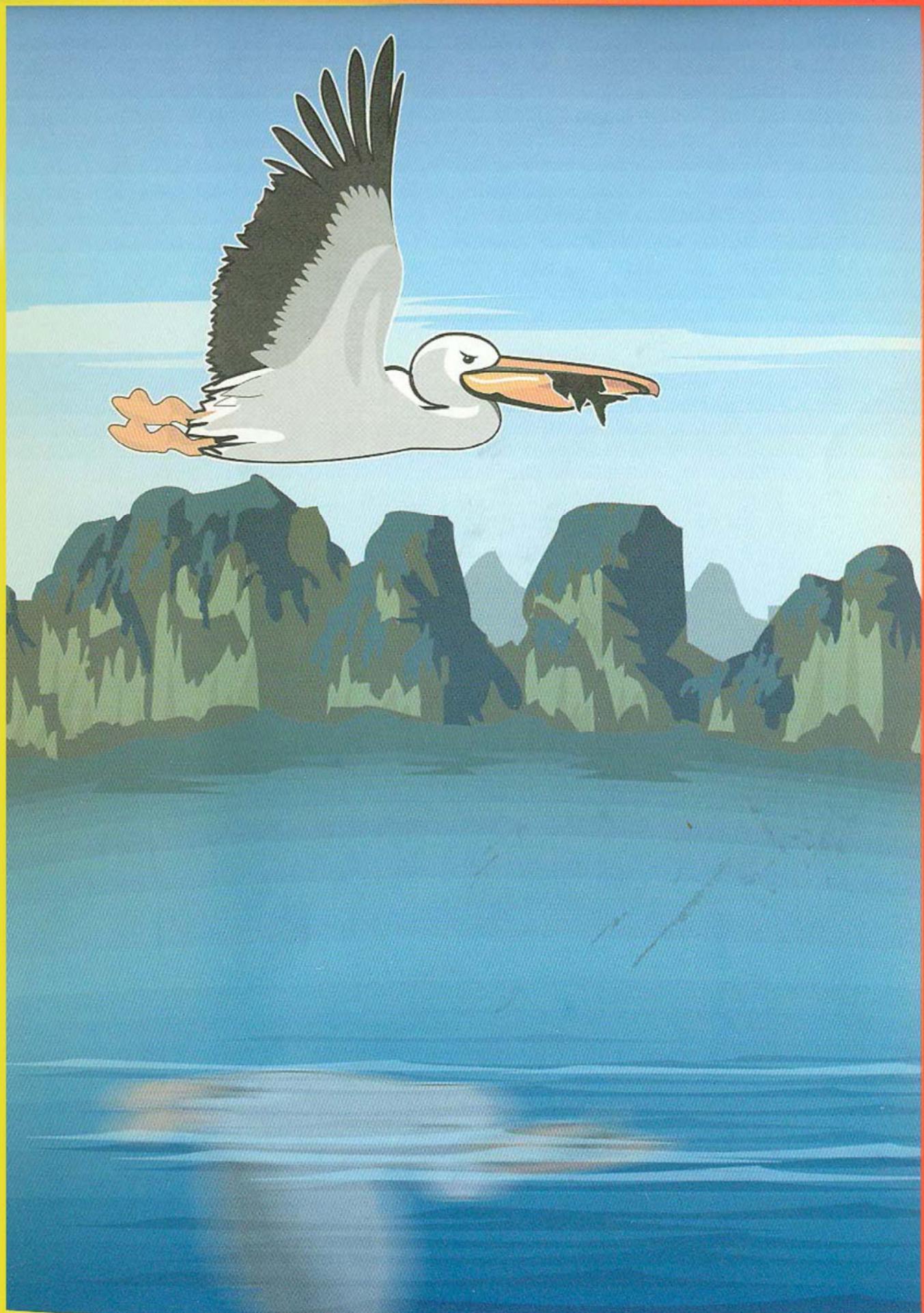
دیمديک ووروب بئليندن

سي خيب آپریب ائليندن

دئدى بالام غذاسى

قارا لارین عَزاسى

***

قارا دئدى قالمارام

سوسوز حایات آلمارام

اولسەم آتىم زَھر اۇلار

أتىم يئىهن قَھر اۇلار

***

باليق اوغان ايناندى

آلېشدى قلبى ياندى

دئدى اۋزوم يئىھرم

فاتحه وى دئىھرم

***

آغزین آچان پیللەنیب

دَنِيز ایچره میللەنیب

سويا یئتىردى اوْزون

اوْردا يودو اوْز گؤزون

***

سالقا آردىجا شىغدى

زُورۇن بير يئرە يىغدى

اوددو اوْنۇ بوکەرە

قارىنىدا دوردو قەرە

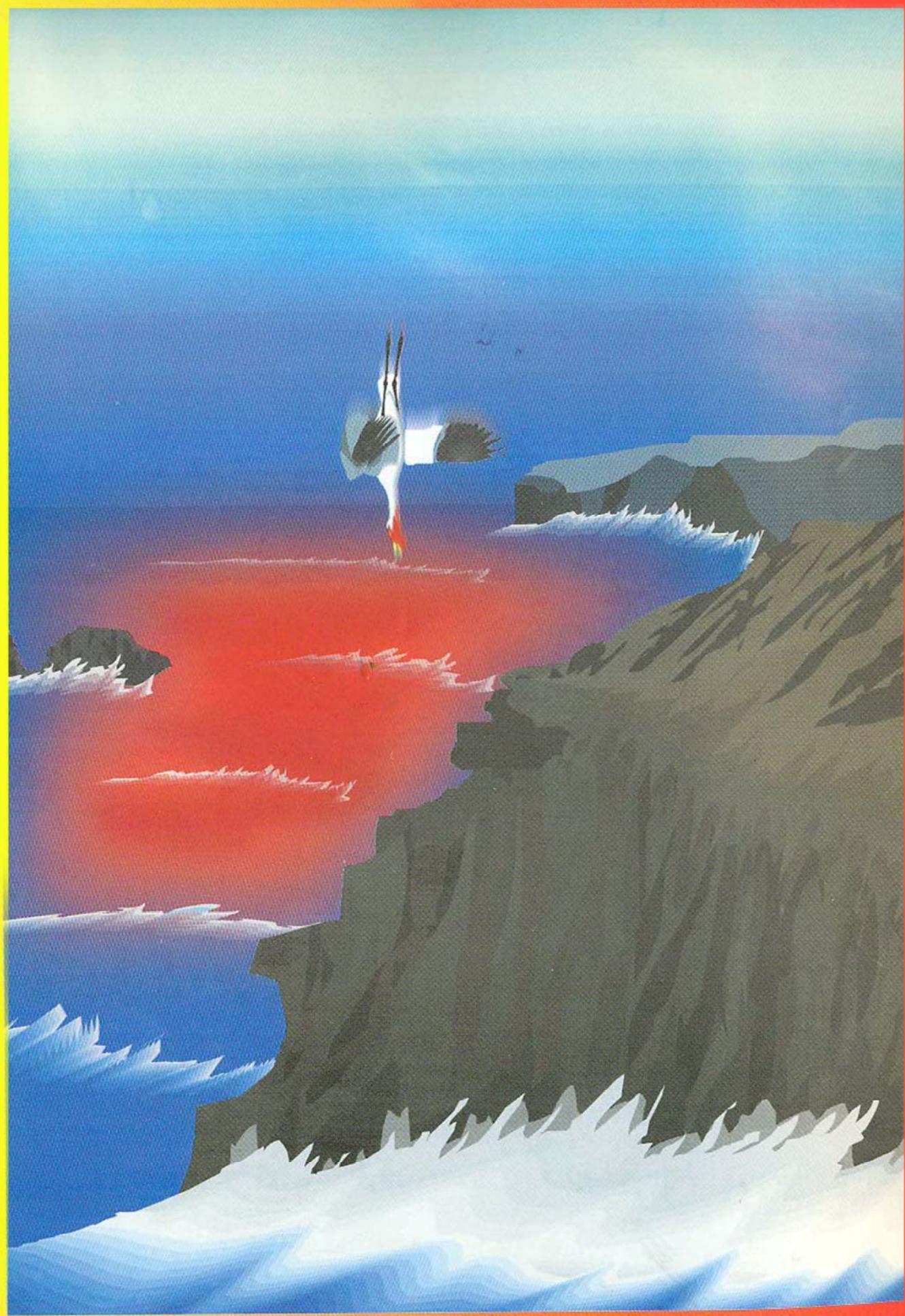
پىچاقلا قلبىن جىرىپ

بندىنى دىبدن قىرىپ

اورەيىن چكىپ اوْزدو

قىورىلدى قانى سوزدو

***

آرخادئمه دايازدى

ساققا حاياتين آزدى

قارا قيصادىن آلدى

يۇخسا صافاسى قالدى

نۇلدو دئىيب سۈزلەدىك

چۇخدا يۇلون گۈزلەدىك

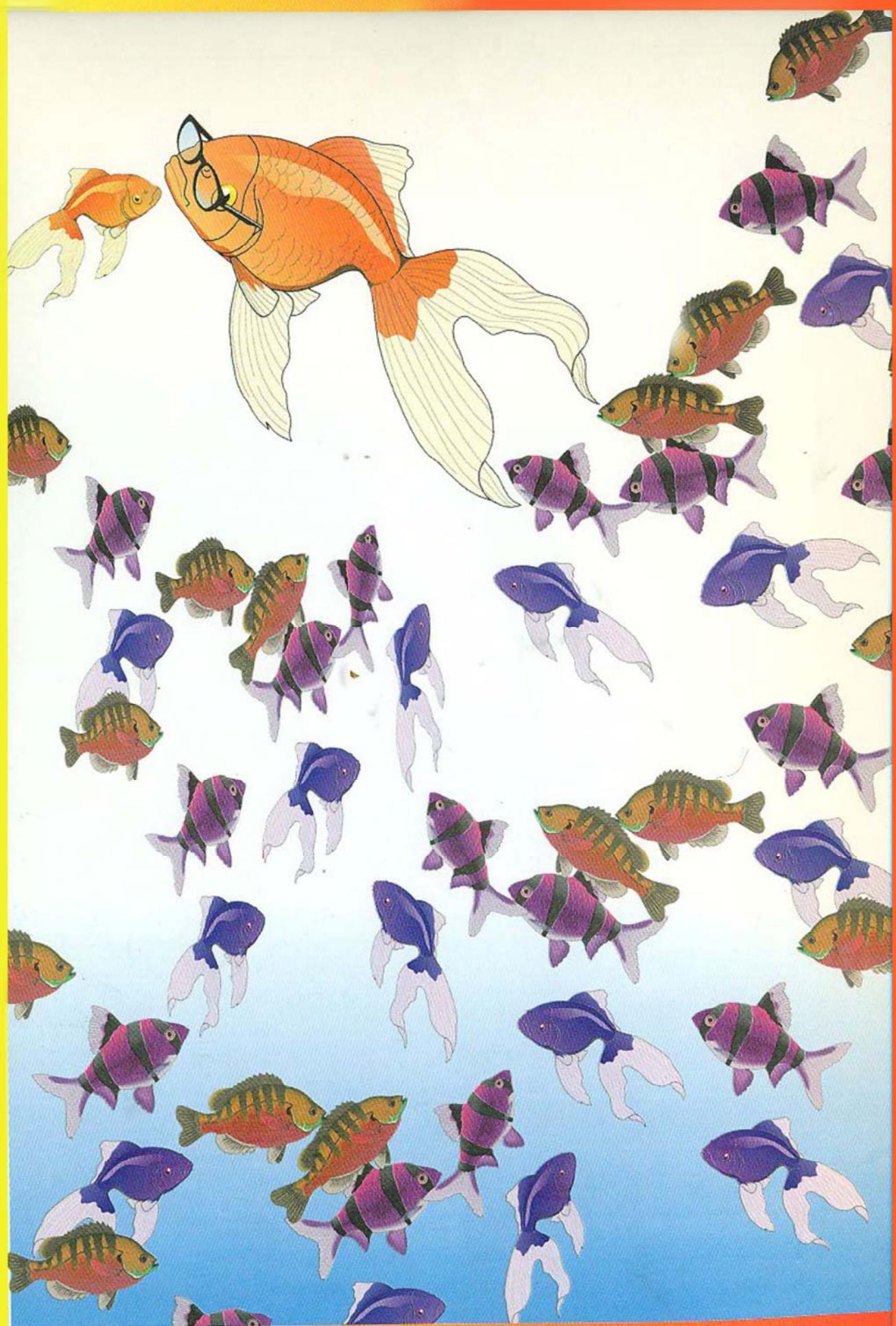
***

بىلىنمهدى نئج اولدو

نهوه لەريم گئچ اولدو

گئچە دى ياتين داها

قالدى سۇنو صاباحا

هامى گئىب ياتدىلار

رؤيالارا باتدىلار

بىر آل باليق ياتمادى

ياددان اوْنۇ آتىمادى

چاشمىش ايدى افكارى

قارا بالىقدان سارى

نئج اوْلدو هئى دئىيردى

افسوس اوْنَا يئىيردى

يؤلوندا جان آتدىراق

سۈزۈ سۇنَا چاتدىراق

***

ساققا صمدى وورسا

سالىب آرازا يۇرسا

قارا باليق وورولماز

دَنِيز لرده يۇرولماز

صمد اوزو آغ اوْلسون

قاراباليق ساغ اوْلسون

خاطيره سى داغ اوْلسون

داغ ائله يېغناڭ اوْلسون

ائل ائله قايىناغ اوْلسون

داماڭلارى چاغ اوْلسون

***

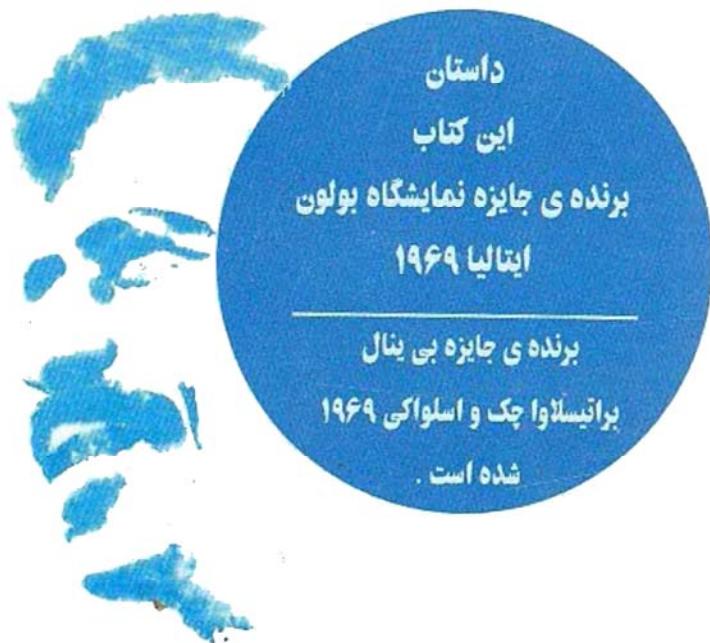
«سۈزلۈك»

سۇيىداش = هم نژاد	آراز = آرس - چای آدى
سەزم = باشا دوڭشم	آل = قىرمىزى
سىغىنماز = يېئرلىشىز	اوپىسون = مىح ائتسىن
شىغىدى (شىغىدى): [قوش] حمله ئىللەدى.	اوزان = ساز چالان آشىق
زۇربا = قولدور	اورمان = مىشى، جىنگل
فرلى = هوشلو	اونوددو = ياددان چىخارتدى
قورقۇ = كەلك	اۇنوندە = قاباغىندا
كؤنول = اوڭەك، قلب	ايىز = نشان، خط
كَرْتَنْ كَهْلَه = سوسماڭ	بە زىر = دۆيىر
كَثْرَى = دالى	پىللە = گئچە يە نىرداۋان قويىماق «داستان»
ماراق = خۇشاڭەلىم	تانرى = الله
موشار باليق = ارە ماھى	تۇر = تەلە، دام
يارلىغان = اوچوروم (آبشار)	چىللە = قىشىن ايلك گئچەسى
ياراق = سلاح	دىلەك = آرزى
يوڭوش = حمله	دالغا = موج
يان = كج	دوزارق = تەلە
يايىلماق (يانىلماق) = خاطا يۇلاڭتىمك	ساققا = باليق اودان قوش آدى

XİRDĀCA QĀRĀ BĀLIQ

Əsər : Səməd Behrəngi

Şair : Imamverdi Samani(iman)

بیر بیره باغلی بئللر
اویسون ائللىرى تئللر

ياشاسىن بىزىيم ائللىر
زخمه وورسون اوزانلار